TÜRKİYE'DE SPOR SEYİRCİLERİNDE OLUŞAN KİTLESEL TEZAHÜRATIN GELENEKLERLE İLİŞKİSİ

The Relationship Between The Cheers of The Turkish Sport Fans and Their Traditions

Doç. Dr. Emin KURU*

ÖZ

Bu çalışma, derleme mahiyetinde olup, alan taraması yapılarak Türk toplumunda spor seyircilerinde oluşan kitlesel tezahüratın geleneklerle ilişkisi araştırılmıştır.

Sonuç olarak, spor taraftarlarının geleneksel davranışlarına bakıldığı zaman, bir karnaval havasında özel bestelerin yapıldığı, tribünlerde binlerce taraftarın hep bir ağızdan bestelenen bu parçaları söylediği gözlenmektedir. Günümüzde spor seyircilerinin kullandığı karnaval havasındaki tezahürat içerisindeki küfürlere çokça örnekler bulabilmek mümkündür. Hep bir ağızdan amigo eşliğinde hakemi, sporcuyu, basını, karşı taraftarı hedef alan küfür ile cinselliği çağrıştıran sloganlar, marşlar söylenip, sporda seyirci toplumunun bir davranışı olarak ortaya çıktığı gözlenmektedir. Tarihi süreç içerisinde Türk toplumunun geleneksel seyirci tezahüratlarına ve davranışlarına baktığımızda son dönemlerde rastladığımız küfürlü tezahüratların geleneksel kültürümüzdeki seyirci davranışlarında olmadığını söyleyebiliriz. Son yıllarda spor seyircisi davranışlarında Türk kültüründen kopuk bir yozlaşmanın oluştuğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler

Spor, seyirci, gelenek, tezahürat, argo

ABSTRACT

In this paper the cheer culture in Turkish sport activities will be demonstrated with the examples and discussed within the context of old and contemporary oral culture. Since old times, it is easy to observe the cheer culture between sport fans; so that their cheering ceremonies are mostly like carnivals and festivals. It is almost like a tradition to compose songs for the sport clubs and teams. However the language they use is slang and it's easy to find so many examples of vulgar culture in it. And these slang words usually indicates the gender issues. Unfortunately the slang use of cheering is very new for our traditional cheering culture. Thus in this paper, the old and the new tradition of cheering will be compared with each other with the given examples.

Key Words

Sport, audience, tradition, cheer, slang.

Giriş

Spor Seyircisinde Kalabalık Kültürü

Spor ile ilgili kalabalıklar her zaman seyirci alt gruplarından oluşur. Seyirci kalabalığını birbirinden farksız bir yığın olarak düşünmek yanlıştır. Kalabalıklar genellikle çok sayıda arkadaş grupları ve yakınlarından, aile üyeleri ve tek tek bireylerden oluşur.

"Kalabalık kültürü" denince seyircilerin davranışını yöneten, resmi (formel) olmayan sosyal kurallar anlaşılmalıdır. Bunlar seyirciler arasında karşılıklı ilişkilerden hemen doğan ve gelişen, seyirci tarafından üzerinde ayrıca durulmadan tanınan, kabul edilen ve kendisine bir rahatlık sağlayan kurallardır. "Kalabalık kültürü" grup düzeyinden başlamıştır. Mesela, bilet kuyruklarında ve maçta futbol düşkünleri tarafından hemen kabul edilen uygulama, grubun hareketi başlatıcı rolünü ve kalabalık kültürünün taşıyıcılığını gösterir. Önemli futbol maçlarında bilet elde ede-

* Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretim Üyesi, ekuru@gazi.edu.tr

bilmek için uzun süre kuyrukta bekleyen meraklıların durumu bu tür kültüre iyi bir örnek oluşturur.(Çepe 2002)

Kalabalık içindeki gruplar, alkışlayarak şarkı söyleyerek veya başka hareketlerle grup içinde olmayan bir kişinin davranışlarına coşturma ve söndürme yönünde etki eder. Mesela fanatik olmayan bir seyirci oyun içindeki takımın güzel bir hareketini alkışlamayı içinden geçirirse bile bunu, dış baskının verdiği çekingenlikle, bastırmaya sorumlu hisseder kendini; Birden parlamak sahaya atlayıp işgale kalkmak daha çok kalabalık içindeki grubun pekiştirdiği davranışlardır. Bu ve benzeri şeyler tek başına olan seyircilerden beklenemez.

Seyirciyi oluşturan kalabalıklar küçük guruplardan meydana gelmiştir. Bireyler arasındaki bu bağ seyirci davranışını oluşturur. Bu ise sosyal etkinliklerin ve karşılıklı davranışların küçük grup dinamiğine dayandığını göstermekte, muhtemelen büyük kalabalıklar üzerinde de etkili olmakta ve bir "sosyal olguya tepki" yi belirlemektedir.

Kalabalık Faktörü ve Sürü İçgüdüsü:

Seyirci kalabalık içine dalmış adeta kök salmıştır. Etrafını saran geniş, gürültücü, yoğun kalabalık paketi onun davranışını en etkili şekilde belirler. Spor izleyicisi için kalabalığın kendisi bir çekim merkezidir; değişikliği, uyarılmayı, coşkunluğu, başkalarıyla beraber olma deneyimini orada bulur. Bir sürü içgüdüsü, bu kalabalığı orada oynanan oyundan daha çekici kılar.

Kalabalığın dinamiği üzerinde durarlar, seyircilerin durdurulamayan tavır ve hareketleri üzerine dikkat çekmektedirler. (Çepe 1992)

Kalabalığın büyüklüğü; Spor kalabalığını analiz için bu boyut önemlidir. Büyük kalabalıklarda iletişim zayıf ve ilkeldir. Kalabalığın üyeleri kuvvet ve otoriteye dayanma duyguları geliştirirler; sorumluluğu dağıtma eğilimi vardır. Kişi üzerine sosyal etkinin baskısı kalabalığın büyüklüğünün bir işlevidir. Kişi üzerine rahata, kolaya kaçma baskısı büyük kalabalıklarda, küçüklerdekinden daha fazladır.

Kalabalığın yoğunluğu; Kuyruklarda ve kalabalıkta. kişiler arasında mesafe koyma, spor konusunda kavgayı körükleyici bir etkendir. Hoşgörü ve tolerans konusunda ulusal kültürler arasında farklar vardır.

Birlikte söylenen şarkılar ve gürültü: Kalabalığın oluşturduğu gürültüyle kalabalığın birlikte şarkı söylemesinin etkilerini ayırt etmek gerekir. Bu farklar kalabalıktan doğan genel bir ses mahiyetinde olup, İkincisi ise kalabalık içindeki bazı grupların bir tür ayini tarzında olduğu gözlenmektedir.

Kalabalığın gürültüsü: Kalabalık tarafından yaratılan gürültü düzeyi, seyircilerin coşkunluk ve uyarılmış olma derecelerinin bir göstergesidir. Buna ek olarak kalabalığın gürültülü, ısrarcı uyarılması, saldırganlığın önemli nedenlerindendir.

Birlikte şarkı söylemek: Maçlarda birlikte, koro halinde şarkı söylemek adeti önceleri İngiliz futbol seyircilerinde ortaya çıkmış, sonraları Amerika'da ve başka ülkelerde de yayılmaya başlamıştır.

Bunların bir kısmı hemen hemen bir anda, önceden bilinen bir şarkının birkaç kelimesini değiştirmek suretiyle, seyredilen maçın havasına kalabalık tarafından uydurularak önemli bir bölümü de önceden planlanıp yapılarak ve içlerinden bir seyircinin amigonun yönetiminde ortaya çıkmış olur. Gerek organize edilmiş, gerek anlık oluşmuş bu şarkıların repertuarı genellikle saldırgan bir hava taşır ve yenme, dövme muhtevası ağırlıkta olup seyircilerin davranışını etkiler. Türkiye'deki bu benzeşme son zamanlardaki farklılaşmayla cinsel içerikli küfür edebiyatına dönüşmüştür.

Yukarıda sözünü ettiğimiz bu beş boyut, bireyin davranışını etkilemekte ve aslında düzenli olması gereken davranışlar kalabalığın etkisiyle bozulmakta ve spor olaylarında kalabalığın kendisi alışılagel-

mişliğin dışına çıkmaktadır

Kültürel Açıdan Spor Kitlelerinin Davranışları:

Seyirci kitleleri çeşitli kültürler ve milletleri cezp etmektedir. Bu perspektiften bakınca da ortaya bir çok soru çıkmaktadır Değişik kültürlerde spor ve oyun konusunda seyirciler aktif veya pasif nasıl bir rol oynamaktadır?

Oyun ve sporun toplumda birçok bütünleyici işlevi olduğu bilinmektedir. Mesela bazı toplumlarda güreş bir çeşit eğlence ve vakit geçirme aracı olarak görülürken, bazı toplumların sınır tartışmalarında politik ve vurucu güç olmak gibi,veya bir eş seçme aracı olmak gibi adetlerle bir saygınlık ve kuvvet gösterisi olarak görülebilmektedir

Spor ve kültür arasında iki yönlü ilişki önemlidir. Birincisi spor, yerel kültürel normlara uyularak yapılmaktadır. Olimpik güreşin alt yapısı olan yağlı güreş ve aba güreşindeki maniler sadece Türk toplumundaki güreşlerde görülebilmektedir. İkincisi ise, Amerika'da televizyonun etkisiyle futbolun yayılmaya başlaması gibi sporun bazı kültür değişmelerine sebep olabilmesidir.

Türkiye'de tribünlerde yüz binlerin söylediği cinsel içerikli küfürlü sloganlar ve marşların ise futbol kültürünün ithal ettiği bir girdi olmaması gerekmektedir. Çünkü İspanya gibi futbolun tavan yaptığı, fanatiklerin çok olduğu bir ülkede bile hakemi beğenmeyenler küfürlü protesto yerine beyaz mendil sallayarak protesto yolunu tercih etmektedirler.(www.gazeteport.com) Batılı ülkelerde futbol seyircisinin cinsel içerikli küfürlü tezahüratı bu kadar öne çıkarmadığı görülmektedir. Aslında bu manadaki küfürün Türk kültüründe de barınması mümkün değildir.

Bunun için spor seyircisinin tezahüratındaki küfür yoğunluğunun ve anlayışının geleneksel seyirci profili ile ilişkisi incelenecektir.

Örnek sporcu davranışına sahip olmayan müsabıkları seyircilerin dışlaması ve desteklememesi Osmanlı devletinde spor seyircisinin de ahlaki konulardaki hassasiyetini göstermektedir (Güven 2000: 359).

Köylerde yapılan bir düğüne uzak yerden bir pehlivanın gelmesi onur verici bir şey sayılırdı. O pehlivan yensin ya da yenilsin "garip" sayılarak ilgi gösterilirdi (Kahraman 1995: 124).

Bir saray geleneği olarak dört yüzyıl boyunca yinelenen atlı cirit oyunlarında Bamyacı-Lahanacı müsabakalarının 1812 yılındaki bir karşılaşmasında alaylardan seyirci olanların **"Lahanaya kuvvet, Bamyayalezzet!"**tezahüratıylaheyecanın daha da arttığı söylenmektedir.(Sakaoğlu 2002: 44-69)

XIX.yy sonlarında Kazakistan'da güreşe başlamadan kalabalık, halka oluşturacak şekilde oturur, ön sıralarda beyler, yöneticiler ve yaşlılar, ikinci sırada halk, üçüncü sıradakiler at üzerinde güreşi izlerdi. Pehlivanları izleyen herkes kendi boyunun narasını atar, kendi pehlivanlarını desteklerdi. Kazanan pehlivanı destekçileri el üstünde tutarak götürürlerdi.(Tanekeyev 2001: 14-15)

1930'lu yıllarda takımın isminin önüne eklenen aslan, kaplan, kartal, haydi kelimeleriyle tezahürat yapılırdı. Bunun için Beşiktaş **"Kara Kartal"** lakabı ile anılmaktaydı. Gene bu yıllarda İspanya menşeli **"oley"** kelimesi seyirci literatürüne girerek **"Beşiktaş….oley" , "Fenerbahçe …..oley"** gibi sloganlar kullanılıyordu. 1939 ve 1940'lı yıllarda ise bugün hala kullanılan **"Bir baba hindi, hey Allah…Fenere de bindi, …hey Allah"** gibi sloganlarla, "Harbiye Marşı" sözleri değiştirilerek uyarlanıyordu. **"Gündüz'üyle Osman'ıyla gelseler dahi….fırtına bora sükun bulacak….Gündüz Cihat'a selam duracak…..sana yıldırımlar, sana yıldırımlar selam duracak"** gibi adapte edilmiş marşlar revaçta idi. Aynı tarihlerde tribünlerden hakeme en ağır slogan **"Hakeme de maşallah ooo gelin olur inşallah ooo" sesi yükselterek protesto edilirdi.(**www.fenerbahce.org)

Hırçın takımların taraftarları zaman

zaman şaşırtıcı birliktelikler yaşayabiliyorlardı. 1947-1948 sezonu başlamadan önce Kara gümrük Spor taraftarları kiraladıkları tekneyle Sarıyer sahiline gidip, mavi-beyazlı takımın taraftarları ile bir kaynaşma gecesi düzenleyip sabaha kadar eğlenmişlerdir. Bu eğlenceye Sarıyerli yöneticiler ve futbolcularda katılmışlardır. (Erdin 2005)

1950'li yıllara kadar tribünlerde öyle kötü tezahürat yoktu. Bu dönemin en kötü tezahüratı Fenerbahçelilerin Beşiktaşlılara **"Hey dingala dingala, dört yıl... Kartal'a. Beşiktaş'ta dostumuz var, çalkala Nazmiyem çalkala"** şeklindeki tezahüratlarıydı. Bunu seslendirirken bütün Fenerbahçeli taraftarlar göbek sallayıp kıvırırlardı. Küfürlü tezahüratların, adam dövmelerin asla olmadığı o yıllarda kazanan taraf bir tabut hazırlardı, üstüne yenilen takımın bayrağı konulup gezdirilirdi. (www.kartalyuvasiyiz.biz/archive/besiktasliysan-milli-takim-8217)

İnsanlar arası ilişkilerin çok sıcak olduğu zamanlarda sadece sporcular değil hakemlerde tanınır ve sevilirdi. 1950'li yıllarda İstanbul'un Kel Ziya namıyla meşhur bir hakemi vardı. Taraftarlarca çok sevilen Kel Ziya, çizgi hakemliği yaptığı maçlarda arkasında oturan taraftarlarla sohbet eder, onların sorduğu sorulara yanıtlar verirdi. Taraftarlarda maç seyrederken yedikleri leblebileri Kel Ziya'ya ikram ederlerdi. Ancak, Kel Ziya leblebileri almak için tribüne kadar gidemeyeceğinden ona havadan atarlardı. Hatta bazen leblebiler Kel Ziyanın başına isabet ederdi. Kel Ziya hiç kızmazdı.(Erdin 2005)

1951 yılında Berlin Olimpiyat Stadında Türkiye ile Almanya arasında oynanan müsabakada Almanlar çok güçlüler ve statda 100 bin kişi var. Türk oyuncu Recep Adanır köşe vuruşu kullanırken kulağına bir ses gelir. Önce yanlış duyduğunu sanır. Ancak, göz ucuyla kadının oturduğu yere bakınca söylenenleri daha net duyar **"Hadi benim aslan oğlum, kurban olayım size. Yenin şunları. Allah güç-kuvvet versin evladım."** 100 bin almanın arasında oturan bir Türk kadını yüksek sesle dua etmektedir. (Erdin 2005)

1960'lı yılların sonunda küfürlü ilk sloganlar kendini göstermeye başladı. İstanbul'daki dikili taşlı tekerlemeler her takıma uyarlanabilen slogana dönüştürülerek ilk cinsel içerikli küfürlü tezahüratlardan olduğu hala hafızalarımızdadır. Buna karşılık Anadolu'da Türk kültürünün bütün berraklığı ile gözüktüğü Kastamonu ilimizdeki futbol taraftarları başat Türk kültürünün gereği küfürsüz sloganlar üreterek futbol literatürüne sevimli sempatik kulağa hoş gelen sloganlar kazandırmıştır. Bu sloganlara örnekler verirsek Kastamonu sporun açık mavi renkli formasına atıf yapılarak **"Açık mavi...koyu mavi ,haydi ..gari"** diyerek gol attırma isteklerini tribünde bu gün hala seslendirmektedirler. Gene **"Kastamonu ....Kastamonu ...dep....dep"** sloganı ile yöresel şiveleriyle takımlarını desteklemektedirler. (www.gazeteport.com/)

Galatasaray'ın sembol futbolcularından Metin Oktay 1969 yılında Fenerbahçe ile Galatasaray arasında oynanan Jübile maçında futbol yaşantısına son vermiştir. Maç sonunda Fenerbahçeli Can Bartu kendi formasını çıkartıp Metin Oktay'a verirken onun formasını alıp üstüne giydi. İki büyük camianın sembol isimleri 10'ar dakikalığına da olsa Fenerbahçeli ve Galatasaraylı oldu. Onların bu jesti yapması her iki takım taraftarlarınca dakikalarca alkışlandı.(Erdin 2005) Bu sevgi ve kaynaşmaya vesile olan metin Oktay için marşlar yazıldı

Metin Oktay'a yazılan marşta şu mısralar dizilmişti;

"Meşin topun kıralı, goller sıralı sıralı.
Ağlar bile delindi, metin topa vuralı.
Topu bombalar atar, kaleci boşa yatar,
Vurdu mu kral Metin, gollere goller katar.
Metin sağ, Metin sol, Metin kafa, Metin Şut.
Metin gol, Metin gol, penaltı penaltı Metin gol, Metin gol." (Yücebulut 2004)

1970'li yıllar Türk gençliğinin romantik yıllarıdır. Bu tribünlerdeki marş ve sloganlara da yansımıştır. **"Kaleleri sen gollerle doldur...Bizim kuşkumuz her zaman boştur, Cimbomsun sen bizim canımız.... Sarı kırmızı akar kanımız..."**gibi duygusal takım mensubiyetini pekiştiren marşlara rastlanır. Tezahüratlarda küfür bu duygusal dönemde gene öne geçememiştir. (www.frmrtr.com/galatasaray-47912)

1980'li yıllarda tribün askeri rejimden adeta etkilenmiştir. Siyasi romantik sloganların yerini küfürlü arabesk fantezi türündeki şarkılar marş ve sloganlarda kendini göstermeye başladı. Galatasaray'ın başında o yıllarda antrenör olarak Brian Birch vardı. Sahaya çıktığında sağ yumruğunu havaya kaldırarak sahaya girerdi bu duruma Fenerbahçe seyircisi tepki geliştirmiş. Tribünlerden küfürlü kitlesel tepki gösteriyorlardı böylece futbol seyircisinde İlk defa küfürlü tezahüratlar gözleniyordu. Bu ve benzer tepkilere neden olan alman antrenör de evine bu tepkiler yüzünden dönmek zorunda kalmıştır.

1990'lı yıllarda yükselen milliyetçilik değerleri Galatasaray'ın Avrupa'da aldığı başarılarla tribünlerde somut olarak görülmeye başlar. Tribünler sarı kırmızı, ay yıldızlı,üç hilalli ve boz kurtlu bayrakların bol miktarda dalgalanmasına neden olmuştur. Bu durum siyasi bir görüşün bilinçli organizasyonu olarak kimi çevrelerce algılansa da münferit davranışlar olduğu sonradan kabul edilmiştir. Bu dönemde **"Avrupa Avrupa duy sesimizi.....bu gelen Türklerin ayak sesleri"** gibi milliyetçiliği çağrıştıran slogan ve marşlar söylense de ardından İngilizce sloganlar atılıyordu. 1990'lı yıllarda adeta İngilizce ile dünyanın yenide keşfedileceğine inandırılmış gençlik meydana gelmiş, bilgisayar her eve girmek için adeta yol almaktaydı.

Günümüz Türkiye'sinde spor taraftarlarının tezahüratları ise çok düşündürücüdür. Cinsel içerikli küfürlü tezahüratların arttığı gözlemlenmektedir. Tribünlerde taraftarların amigo eşliğinde türküye, şiire, manilere uyarlanmış tezahüratlarına çokça örnekler verilebilir. Futbolda batı ülkelerinde bile görülmeyen bu tezahürat biçimi çok düşündürücüdür. Ülkemizde küfür edebiyatının önüne zaman zaman kulüplere verilen para cezası ile geçilmeye çalışılmaktadır. Örnek olarak 2008 Fortis Türkiye Kupasında Gaziantep Büyük Şehir belediyesi ile oynanan maçta taraftar kötü ve çirkin tezahüratta bulunmuş ve eylemini ikinci kez gerçekleştirdiğinden dolayı Beşiktaş Takımı 80 bin lira ile cezalandırılmıştır. Bu cezaların ne kadar caydırıcı olacağını ise zaman gösterecektir .

Bu gün her ev ve her kurumda bilgisayar vardır. İletişim araçlarında hızlı gelişmenin yaşandığı bilgi çağının gereği geleneksel kültürümüz diğer kültürlerle yüzleşme sürecindedir. Hangi kültür dominant özellik gösterirse kendi kulvarında futbol seyircisinin kültürü de dahil- etkileme ve etkilenme sürecinde lider özellik gösterecektir. Futbol seyircisinin taraftar dernekleri ve "Çarşı Gurubu" gibi örgütlü yapılarının küfürlü tezahürattaki rolü çok önemlidir. Çünkü örgütlü toplumlar örgütsüz sürü özelliği taşıyan toplumları her zaman yönlendirebilirler.

Günümüzde her kulübün maçlarda sergilediği küfürlü tezahürat çirkinliği görülmektedir. Bu küfürlerin sadece derecesi farklıdır. Türk sporunda tezahürat yozlaşması her gecen gün artarak devam ederken kulüp yöneticileri başkanları ve spor medyası yetersiz kalmaktadır. Her tarafa küfürlü edebiyatla mesajlar gönderen futbol seyircisi basını taraflı görmekte ve dörtlüklerle basına da göndermeler yapmaktadır.

1960 yılında İskoçya ile oynadığımız milli maçta askeri mızıka okulunun öğrencileri **"dağ başını duman almış"** marşını söylemiş, seyirciler de bandoya eşlik edince takımın canlandığı gözlenmiştir. Günümüzde spor kulüplerimizin Avrupa maçları ve milli maçlarımızda tribünlerimizde yükselen "dağ başını duman almış" marşının geleneksel tezahürat türü olmasının kökeninde o İskoçya maçı yatar. Yine aynı

yıl içerisinde Cemal Gürsel Kupası'nda Beşiktaş'ın Fenerbahçe karşısında 2-0 öne geçmesi ile Beşiktaşlı taraftarların **"işte şampiyon böyle oynar"** şeklinde tezahüratları duyulmuştur (Arısoy 2008).

80'lerin sonunda Kadıköy'de Fenerbahçe'ye yazılan bir marşta.

Yalanmış, anladım, başka sevgileeeerrr
En tatlı sevgileer, sendeymiş meğeeeerr
Şampiyooon olmadaan ölürsem eğeeer
Kefenim sarıyla lacivert olsun
Yıllardır, seninle geldik heryereeee
İzmir'e, Rize'ye, Eskişehir'eeeeee
Şampiyooon olmadaan ölürsem eğeeer
Kefenim sarıyla lacivert olsun

Yukarıda görüldüğü üzere Tarihi süreç içerisinde Türk toplumunun geleneksel seyirci tezahüratlarına ve davranışlarına baktığımızda hep bir ağızdan bestelerle marş üslubu içerisinde bugüne kadar küfrün olmadığını, yıllar geçtikçe spor seyirci davranışlarında kültürel bir yozlaşma olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; spor taraftarlarının geleneksel küfür eylemlerine bakıldığı zaman, bir karnaval havasında özel küfürlü bestelerin yapıldığı, bunlarında tribünlerde binlerce taraftarın hep bir ağızdan bestelenen bu parçaları söylediği gözlenmektedir. Günümüzde spor seyircilerinin kullandığı karnaval havasındaki tezahürat içerisindeki küfürlere çokça örnekler bulabilmek mümkündür.

Binlerce kişinin stadyumda hep bir ağızdan amigo eşliğinde hakemi, sporcuyu, karşı taraftarı hedef alan küfür ile cinselliği çağrıştıran sloganlar, küfürlü marşlar söylenip sporda seyirci toplumunun bir davranışı olarak müsabaka boyunca ortaya konulmaktadır.

Geçmiş dönemlerde gerek at yarışlarında gerekse güreş müsabakalarında veya her türlü spor müsabakalarında cinselliği çağrıştıran söz ve üslupların kitlesel olarak kullanılmadığı Türk toplumunun hafızasında halen mevcuttur. Yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı üzere futbol seyircilerinin spor etiği, fair play ve geleneksel Türk toplumu örf, adet ve davranış biçimiyle küfür içerikli tezahürat anlayışının hiçbir ilişkisinin olmadığını söyleyebiliriz. Son zamanlarda tribünlerden duyulan cinsel içerikli küfürlü tezahürat biçiminin psikolojik rahatsızlığı olan taraftarların sahiplenebileceği düşünülmektedir.Bu taraftar kesiminin küfürlü bestelerinin, Türk örf, adet, gelenek ve göreneklerinin meydana getirdiği bir davranış biçimi olmadığını söyleyebiliriz. Sosyal ve kültürel çalkantının bir sonucu kasıtlı örgütlü organize olan bu faaliyet futbolun geleceği için ilgili bilimsel disiplinler tarafından incelenmesi gereken Türkiye'ye has yeni bir vaka olarak karşımıza çıkmıştır**.**

KAYNAKLAR

Arısoy, E. (2005), "Bir Dinazorun Fenerbahçe Anıları, 9.bölüm-1960 İskoçya Milli Maçı ve Cemal Gürsel Kupası",http://www.turkfutbolu.net/yayinlar/ersin_arisoy/ersin_arisoy_9.html,Erişim tarihi:19.02.2008

Erdin, M. (2005) *Vay Anasını Sayın Seyirciler, Türk Futbolundan İlginç Olaylar*, İthaki Yayınları, İstanbul, s 12-34- 90-108.

Çepe, K. (1992) "Futbol Müsabakalarında Seyircilerin Saldırganlıkları ve Şiddet Sebepleri Üzerine Bazı Araştırmalar", Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s 35-47.

Güven, Ö. (2000), "Osmanlı Spor Geleneğinde Spor Ahlakı ve Sporda Kural İhlallerine Karşı Alınan Yasal Önlemler" *Türk Yurdu*, cilt 19-20, sayı 148-149

Kahraman, A. (1995), *Osmanlı Devletinde Spor* , cilt 1, Ankara,

Sakaoğlu, N. (2002), "Osmanlı Sarayında Spor Müsabakaları: Lahanacılar-Bamyacılar", *Toplumsal Tarih* - Sayı 102.

Tanekeyev, M. (2001), Hacı Mukan, Almatı, http://en.wikipedia.org/wiki/Qajymuqan

Yücebulut, Z. (2004) *Türk Futbol Tarihine Adını Yazanlar, Onların hikâyesi, Futbolun Duayenleri*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul, s 130.

www.frmrtr.com/galatasaray-47912

www.fenerbahce.org

www.kartalyuvasiyiz.biz/archive/besiktasliysan-milli-takim-8217

www.gazeteport.com/ 22şubat2008